NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Śląska Delegatura w Katowicach

DKA.410.58.2.2026

Pan
Piotr Kuczera
Prezydent Miasta Rybnika
Urząd Miasta Rybnika
ul. Bolesława Chrobrego 2
44-200 Rybnik

Wystąpienie pokontrolne

P/26/067

Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Urząd Miasta Rybnika[1]

Kierownik jednostki kontrolowanej

Piotr Kuczera, Prezydent, od 2014 r.[2] do zakończenia czynności kontrolnych w jednostce[3]

Zakres przedmiotowy kontroli

Realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy rówieśniczej

Okres objęty kontrolą

Lata 2024-2026 (do zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dokumentów także sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[4]

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Śląska Delegatura w Katowicach

Kontroler

Dariusz Bienek, główny specjalista kontroli państwowej,
upoważnienie do kontroli nr DKA/100/2026 z dnia 6 czerwca 2026 r.

(akta kontroli str. 1-4)

[1] Dalej: „Urząd".
[2] Dalej: „Prezydent" lub „Prezydent Miasta".
[3] do 8 września 2026 r.
[4] Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK".

II. Ocena ogólna[5] kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Prezydent Miasta jako organ założycielski placówek edukacyjnych finansował zadania z zakresu zapewnienia uczniom bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez dyrektorów szkół oraz sprawował rzetelny nadzór nad placówkami edukacyjnymi w zakresie zapewnienia bezpiecznych warunków do nauki i pracy dzieciom, uczniom i nauczycielom. Prezydent wdrożył niektóre rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie występowania przemocy rówieśniczej.

Pracownicy Urzędu aktywnie uczestniczyli w przygotowaniu szkół do wprowadzenia standardów ochrony małoletnich wynikających z przepisów ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich[6]. Na zlecenie Prezydenta opracowany został wzór wymaganych dokumentów, który rozesłany został do jednostek oświatowych i stanowił podstawę rozwiązań przyjętych w szkołach. Pracownicy Wydziału Edukacji Urzędu do 31 sierpnia 2026 r. przeprowadzili kontrolę – zgodnie z art. 22x ww. ustawy - terminowości realizacji tego obowiązku w 15 szkołach (28% wszystkich rybnickich szkół prowadzonych przez Prezydenta Miasta), w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

W maju 2024 r. na zlecenie Miasta przeprowadzono badania ankietowe pozwalające poznanie szacunkowej skali i form przemocy rówieśniczej wśród uczniów szkół z terenu Rybnika. Ankietowani wskazywali, że najczęściej doświadczali przemocy ze strony kolegów/koleżanek ze szkoły, do której uczęszczali - 52% respondentów, a spoza szkoły 27%. Aż 26% respondentów wskazało na rodzeństwo jako sprawców przemocy. Wydział Edukacji zlecał szkołom przeprowadzenie corocznych badań ankietowych wśród uczniów. Wskazywana przez ankietowanych uczniów - ocena poczucia bezpieczeństwa - była wysoka. Prezydent zaplanował, że ankiety zlecane szkołom od roku szkolnego 2026/2027 będą zawierały zagadnienia wprost odnoszące się do przemocy rówieśniczej.

Prezydent Miasta nie przyjął dokumentów ukierunkowanych wyłącznie na przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej (np. strategii bezpieczeństwa, programów lub polityki przeciwdziałania przemocy rówieśniczej), ale szeroko rozumiana problematyka bezpieczeństwa dzieci i młodzieży została ujęta dokumentach o charakterze strategicznym, m.in. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Rybnika na lata 2024-2030[7], Programie zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego Miasta Rybnika na lata 2022-2026 oraz Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029. W tym ostatnim przyjęto jedno z działań wprost odnoszące się do przemocy rówieśniczej, tj. potrzebę szkolenia nauczycieli w zakresie lepszego reagowania na przejawy przemocy rówieśniczej.

---

[5] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.
[6] Dz.U. z 2026 r. poz. 110 ze zm. . Dalej: „ustawa o ochronie małoletnich".
[7] Przyjętej Uchwałą Nr 159/X/2024 Rady Miasta Rybnika z dnia 19 grudnia 2024 r. Dalej: „Strategia".

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono akcje profilaktyczne obejmujące swoją problematyką przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej. Ocena skuteczności działań profilaktycznych i edukacyjnych na poziomie Miasta była dokonywana w ramach spotkań powołanego przez Prezydenta Miasta w 2023 r. zespołu ds. bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego w placówkach oświatowych[8].

Urząd współpracował z Komendantem Miejskim Policji w Rybniku[9], Strażą Miejską, Państwową Strażą Pożarną oraz innymi interesariuszami w ramach organizowanych miejskich przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa lokalnej społeczności. Przedstawiciele ww. instytucji wchodzili w skład Zespołu, którego zadaniem było monitorowanie potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa oraz śledzenie koniecznych zmian i potrzeb placówek w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa. W wyniku spotkania Zespołu w dniu 12 lutego 2026 r. do dyrektorów rybnickich szkół skierowano propozycję wprowadzenia pilotażowego programu mediacji rówieśniczych w rybnickich szkołach, do którego przystąpiły cztery szkoły.

Prezydent Miasta zapewnił trzem z dziewięciu pracowników wykonujących zadania z zakresu zapewnienia prawidłowej działalności szkół oraz nadzoru nad ich działalnością udział w szkoleniach w obszarze umiejętności oceny prawidłowości zapewnienia uczniom fizycznego i psychicznego bezpieczeństwa w czasie pobytu w szkole, w tym przeciwdziałania przemocy rówieśniczej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

Realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy rówieśniczej

Opis stanu faktycznego

1.

a) Miasto Rybnik było organem prowadzącym dla:

- 35 szkół podstawowych, do których uczęszczało 10 601 uczniów na dzień 30 września 2024 r. i 10 610 uczniów na dzień 30 września 2025 r.

- 19 szkół ponadpodstawowych w roku szkolnym 2024/2025 oraz 20 szkół ponadpodstawowych w roku szkolnym 2025/2026, do których uczęszczało 7 278 uczniów na dzień 30 września 2024 r. i 7 528 uczniów na dzień 30 września 2025 r.

(akta kontroli str. 56-57)

b) Ośmiu pracowników (wg stanu na 31 grudnia 2024 r.), a następnie (od 1 czerwca 2025 r.) dziewięciu zatrudnionych w Wydziale Edukacji Urzędu[10] (wg stanu na 31 grudnia 2025 r. i 31 marca

[8] Dalej: „Zespół".
[9] Dalej „KMP".
[10] W tym: Naczelnik Wydziału, pięciu pracowników w Referacie Oświaty, dwóch w Referacie Analiz i Planowania oraz jeden w Referacie Projektów Edukacyjnych. Do 31 lipca 2024 r. Wydział funkcjonował pod nazwą Centrum Edukacji i Kultury.

2026 r.) - wykonywało zadania z zakresu zapewnienia prawidłowej działalności szkół prowadzonych przez Miasto Rybnik oraz nadzoru nad ich działalnością.
Zadania na poszczególnych stanowiskach pracy zostały określone w „Opisach stanowisk pracy" oraz w „Zakresach czynności". I tak dla następujących stanowisk określono zadania:
- Naczelnik Wydziału – m.in. zadania: z zakresu planowania, organizacji i sprawnego kierowania całokształtem prac Wydziału; zatwierdzanie arkuszy organizacyjnych miejskich jednostek oświatowych; monitorowanie zmian w prawie i przekazywanie jednostkom oświatowym informacji z tym związanych; formułowania oraz wdrażania działań korygujących i zapobiegawczych oraz ocena ich skuteczności;

- Kierownik Referatu Analiz i Planowania - m.in. zadania: z zakresu planowania, organizacji i sprawnego kierowania całokształtem prac referatu; koordynacji prac związanych z przygotowaniem rocznych planów finansowych rybnickich oświatowych jednostek budżetowych oraz Wydziału Edukacji; analizy zapotrzebowania na dodatkowe środki remontowe zgłaszane przez jednostki oświatowe; bieżącej aktualizacji planów finansowych placówek oświatowych:

- Kierownik Referatu Projektów Edukacyjnych - m.in. zadania: z zakresu planowania, organizacji i sprawnego kierowania całokształtem prac referatu; planowania, inicjowania, wdrażania działań związanych z przygotowaniem projektów dla wszystkich typów szkół; nadzór nad prawidłową realizacja projektów unijnych prowadzonych przez Wydział Edukacji oraz oświatowe jednostki budżetowe;

- Kierownik Referatu Oświaty - m.in. zadania: z zakresu planowania, organizacji i sprawnego kierowania całokształtem prac referatu; organizacji i analizy funkcjonowania sieci publicznych szkół na terenie miasta oraz udzielanie pomocy w rozwiązywaniu sytuacji problemowych pojawiających się w placówkach oświatowych; przygotowywania wstępnych założeń do projektów i aneksów arkuszy organizacyjnych w tym ustalanie form dokumentów, terminów składania oraz norm zatrudniania nauczycieli i pracowników niepedagogicznych; tworzenia i reorganizowania oddziałów w poszczególnych typach placówek; kontrola nad gromadzeniem i weryfikacją wszelkiej sprawozdawczości statystycznej prowadzonej przez dyrektorów placówek oświatowych oraz prowadzenie narad i szkoleń z dyrektorami placówek oświatowych;

- Starszy Inspektor Referatu Oświaty ds. pomocy materialnej dla uczniów oraz ewidencji urzędowych - m.in. zadania w zakresie: sprawowania kontroli nad funkcjonowaniem służby BHP w placówkach oświatowych, koordynacji i prowadzenia spraw związanych ze wsparciem rozwoju kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli;

- Starszy Inspektor Referatu Oświaty ds. arkuszy organizacji jednostek oświatowych - m.in. zadanie w zakresie przygotowywania wstępnych założeń do projektów i aneksów arkuszy organizacyjnych, w tym ustalanie form dokumentów, terminów składania oraz norm zatrudniania nauczycieli i pracowników niepedagogicznych; tworzenia i reorganizowania oddziałów w poszczególnych typach placówek;

- Inspektor ds. remontów oświatowych jednostek budżetowych Referatu Analiz i Planowania - m.in. zadania w zakresie: bieżącego nadzoru budowlanego nad budynkami będącymi w zarządzie dyrektorów placówek oświatowych oraz przedkładanie Prezydentowi raportów w tym zakresie, reagowania na zgłaszane awarie oraz podjęcie działań w celu ich likwidacji w placówkach oświatowych.

c) Pracownicy wykonujący zadania z zakresu zapewnienia prawidłowej działalności szkół oraz nadzoru nad ich działalnością brali udział w szkoleniach w obszarze umiejętności oceny prawidłowości zapewnienia uczniom fizycznego i psychicznego bezpieczeństwa w czasie pobytu w szkole, w tym przeciwdziałania niebezpiecznym relacjom między małoletnimi również w zakresie przemocy rówieśniczej. Trzech z ośmiu/dziewięciu pracowników Wydziału Edukacji wzięło udział, m.in. w szkoleniach w zakresie: zagrożeń w cyberprzestrzeni[11], standardów ochrony małoletnich[12], wprowadzania mediacji rówieśniczych w szkołach[13] oraz potrzeb uczniów i nauczycieli[14].

(akta kontroli str. 5-55, 58-59, 64-118)

2. Poziom finansowania działalności szkół prowadzonych przez Miasto został przeanalizowany na podstawie badania planów finansowych pięciu szkół wybranych do próby[15]. W wyniku badania stwierdzono, że na etapie planowania dyrektorzy szkół przedstawiali ogólne kategorie wydatków, bez wyszczególniania w nich wydatków dotyczących przeciwdziałania przemocy rówieśniczej: np. § 4210 zakup materiałów i wyposażenia, § 4240 zakup środków dydaktycznych i książek czy § 4700 szkolenia pracowników nie będących członkami korpusu służby cywilnej.

(akta kontroli str. 144-146)

a) Z informacji przedstawionych przez dyrektorów pięciu wybranych szkół wynikało, że na etapie planowania wydatków na lata 2024-2026 nie zgłaszali oni organowi prowadzącemu odrębnych potrzeb finansowych przeznaczonych na działania związane z ograniczaniem występowania negatywnych skutków występowania przemocy rówieśniczej wśród uczniów. W projektach planów finansowych dyrektorzy uwzględniali kwestie powyższych działań poprzez m.in. zaplanowanie wynagrodzeń dla pedagogów specjalnych czy psychologów szkolnych, wydatków rzeczowych na utrzymanie budynku i ewentualnych napraw, a szkolenia i kursy były uwzględniane w ramach środków na doskonalenie i dokształcanie nauczycieli. W planach finansowych wydatki dotyczące działań w zakresie przedmiotu niniejszej kontroli nie były szczegółowo wskazywane.
Dyrektorzy szkół (badana próba), w planach finansowych uwzględnili niżej wymienione wydatki wiążące się z przeciwdziałaniem przemocy rówieśniczej, na realizację których wydatkowali:
- SP 21[16]: 135 579,40 zł w 2024 r., 163 114,44 zł w 2025 r. oraz 51 812,19 zł do 31 marca 2026 r.;
- SP 28[17]: 79 985,29 zł w 2024 r., 152 375,15 zł w 2025 r. oraz 51 583,17 zł do 31 marca 2026 r.;

---

[11] W szkoleniu zewnętrznym zorganizowanym w dniu 12 marca 2025 r. przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Urząd Miasta Rybnika oraz bank udział wzięły Kierownik Referatu Analiz i Planowania oraz Kierownik Referatu Projektów Edukacyjnych.
[12] W szkoleniu w dniu 23 stycznia 2024 r. organizowanym przez firmę zewnętrzną udział wzięła Naczelnik Wydziału Edukacji Urzędu.
[13] W szkoleniu zorganizowanym przez firmę zewnętrzną w dniu 28 maja 2026 r. udział wzięła Kierownik Referatu Projektów Edukacyjnych.
[14] W ramach IV Kongresu Szkół odpowiedzialnych Cyfrowo „Zdrowa Szkoła" zorganizowanym 18 listopada 2025 r. przez fundację udział wzięła Kierownik Referatu Projektów Edukacyjnych.
[15] Szkoła Podstawowa nr 28 im. Alojzego Szewczyka (SP 28), Szkoła Podstawowa nr 21 im. Karola Miarki (SP 21), I Liceum Ogólnokształcące im Powstańców Śląskich (I LO), Technikum nr 3 w Zespole Szkół Ekonomiczno-Usługowych (Technikum nr 3) i Szkoła Podstawowa nr 32 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7 (SP 32).
[16] Wydatki w 2024 r. zostały poniesione na: szkolenia – 2 900 zł, monitoring i system alarmowy - 2 341 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 125 838,40 zł oraz zakup stróżówki – 4 500 zł. Wydatki w 2025 r. zostały poniesione na: szkolenia - 2 200,00 zł, monitoring i system alarmowy - 2 037,79 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 158 876,65 zł. Wydatki w 2026 r. zostały poniesione na: monitoring i system alarmowy - 390,00 zł oraz wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 51 422,19 zł.
[17] Wydatki w 2024 r. zostały poniesione na: szkolenia - 3 398 zł, monitoring i system alarmowy - 2 903,07 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 73 684,22 zł. Wydatki w 2025 r. zostały poniesione na: szkolenia - 3 090,00 zł,

- I LO[18]: 97 467,84 zł w 2024 r., 113 033,88 zł w 2025 r. oraz 32 229,16 zł do 31 marca 2026 r.;
- Technikum nr 3[19]: 206 461,42 zł w 2024 r., 226 143,70 zł w 2025 r. oraz 78 115,51 zł do 31 marca 2026 r.;
- SP 32[20]: 127 555,26 zł w 2024 r., 185 064,97 zł w 2025 r. oraz 62 752,92 zł do 31 marca 2026 r.

(akta kontroli str. 444-464)

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że kierownicy jednostek budżetowych Urzędu (w tym dyrektorzy szkół) byli upoważnieni do dokonywania przeniesień wydatków w planach finansowych w ramach jednego rozdziału klasyfikacji budżetowej, w obrębie jednej grupy wydatków bieżących z wyłączeniem wydatków na wynagrodzenia oraz wydatków w § 4260 zakup energii (od roku 2025). W związku z powyższym, jeżeli wysokość planowanego wydatku nie przekraczała możliwości finansowych budżetu szkoły, dyrektorzy samodzielnie dokonywali stosownych przeniesień pomiędzy paragrafami.

(akta kontroli str. 438-439)

Uprawnienia do ww. przeniesień - dyrektorzy otrzymali w wyniku wydanych w poszczególnych latach 2024-2026 - zarządzeń Prezydenta Miasta Rybnika w sprawie przekazania kierownikom jednostek budżetowych uprawnień do dokonywania przeniesień w planie wydatków bieżących, a także do zaciągania zobowiązań (odpowiednio na lata 2024, 2025, 2026)[21].

(akta kontroli str. 465-467)

Z informacji przekazanych przez dyrektorów wybranych do badania szkół wynikało, że na potrzeby związane z profilaktyką przemocy przesunięć w planach finansowych dokonał tylko jeden dyrektor szkoły[22].

(akta kontroli str. 457-464)

b) Po zatwierdzeniu planów finansowych, dyrektorzy czterech spośród pięciu badanych szkół, nie występowali do organu prowadzącego o dodatkowe środki na realizację zadań, których celem było zapobieganie i ograniczanie występowania przemocy rówieśniczej. Dyrektor piątej ze szkół poddanych szczegółowemu badaniu, dwukrotnie występował o takie środki w 2026 r.: na szkolenie Rady Pedagogicznej i nauczycieli mediatorów w związku z przystąpieniem do programu mediacji

---

monitoring i system alarmowy - 6 657,57 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 137 854,05 zł, program RESQL 2 361,60 zł i zakup pomocy dydaktycznych - 2 411,93 zł. Wydatki w 2026 r. zostały poniesione na: monitoring i system alarmowy - 726,90 zł oraz wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 50 856,27 zł.

[18] Wydatki w 2024 r. zostały poniesione na: szkolenia - 7 500 zł, monitoring i system alarmowy – 369 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 75 248,84 zł, zamontowanie szlabanu ograniczającego wjazd osób postronnych na teren szkoły 12 500 zł i dostęp do portali internetowych (w tym prawo oświatowe) 1 850 zł. Wydatki w 2025 r. zostały poniesione na: szkolenia - 5 500,00 zł, monitoring i system alarmowy - 2 205,00 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 103 478,88 zł i dostęp do portali internetowych (w tym prawo oświatowe) 1 850 zł. Wydatki w 2026 r. zostały poniesione na: monitoring i system alarmowy - 184,50 zł oraz wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 32 044,66 zł.

[19] Wydatki w 2024 r. zostały poniesione na: szkolenia - 2 819 zł, monitoring i system alarmowy – 4 056,45 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 199 585,97 zł. Wydatki w 2025 r. zostały poniesione na: szkolenia - 3 490,00 zł, monitoring i system alarmowy - 5 166,00 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 215 052,26 zł i dostęp do portali internetowych (w tym prawo oświatowe) 2 435,44 zł. Wydatki w 2026 r. zostały poniesione na: monitoring i system alarmowy - 959,40 zł oraz wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 77 156,11zł.

[20] Wydatki w 2024 r. zostały poniesione na: szkolenia - 3 180 zł, monitoring i system alarmowy – 3 213 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 121 162,26 zł. Wydatki w 2025 r. zostały poniesione na: szkolenia - 4 050,00 zł, monitoring i system alarmowy - 2 372,00 zł, wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 172 026,10 zł i program RESQL - 3 198,00 zł., i zakup pomocy dydaktycznych 3 418,87 zł. Wydatki w 2026 r. zostały poniesione na: szkolenia - 7 390 zł, monitoring i system alarmowy - 2 499,80 zł oraz wynagrodzenie pedagogów i psychologów specjalnych 52 863,12 zł.

[21] Zarządzenia nr: 6/2024 z dnia 2 stycznia 2024 r., 1/2025 z dnia 2 stycznia 2025 r. oraz 4/2026 z dnia 2 stycznia 2026 r.

[22] Zmiany dokonał dyrektor SP 32 zwiększając o 2 500 zł środki w § 4240 na zakup pomocy dydaktycznych. Środki te zostały przesunięte z § 4210 zakup materiałów i wyposażenia.

rówieśniczych (5 400 zł) oraz na warsztaty profilaktyczne dla uczniów pn. „Słucham, rozumiem, szanuję" (3 000 zł). W obu przypadkach organ prowadzący pozytywnie rozpatrzył wnioski dyrektora.

(akta kontroli str. 144-146, 444-464)

Dwie Szkoły spośród wybranych do badania pozyskały również dodatkowe środki w formie darowizn z fundacji na pokrycie kosztów związanych z przystąpieniem do Programu RESQL[23].

(akta kontroli str. 454-464)

c) Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że na etapie planowania budżetu miasta, corocznie na przełomie sierpnia i września, pracownicy Wydziału Edukacji gromadzą informacje z jednostek oświatowych dotyczące ich zapotrzebowania na środki finansowe w kolejnym roku. Wszystkie zapotrzebowania finansowe uzyskane ze szkół były analizowane, a następnie wprowadzane do projektu budżetu. Dodał, że o konieczności wprowadzenia w 2024 r. *Standardów Ochrony Małoletnich* dyrektorzy szkół wiedzieli już w sierpniu 2023 r. i mieli możliwość uwzględnienia tego w swoich planach na 2024 r. Wskazał również, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karty Nauczyciela[24] szkoły co roku otrzymywały też pulę środków na dokształcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli, a dyrektorzy mieli również możliwość zgłaszania wniosków o zwiększenie środków finansowych także w trakcie roku budżetowego, które następnie były opiniowane przez pracowników Wydziału Edukacji, po czym Prezydent Miasta podejmował decyzję o zwiększeniu planu wydatków w konkretnej placówce.

W 2024 r. na dokształcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli Urząd przekazał szkołom środki z budżetu Miasta w wysokości 1 066 504 zł (z czego szkoły wykorzystały 977 871,15 zł), a w 2025 r. przekazano szkołom 1 243 558 zł (z czego szkoły wykorzystały 1 115 979,17 zł). Z ww. środków na szkolenia dotyczące *Standardów Ochrony Małoletnich* oraz związane z przeciwdziałaniem przemocy szkoły wykorzystały 91 415 zł w 2024 r. oraz 88 327 zł w 2025 r. Powyższe środki były przekazywane w związku z realizacją przepisów Karty Nauczyciela.

(akta kontroli str. 185-187)

Prace nad budżetem Miasta oraz planowaniem wydatków szkół były prowadzone terminowo.

(akta kontroli str. 144-146)

3.

a) W ramach nadzoru nad placówkami oświatowymi w sierpniu 2023 r. (tj. przed rozpoczęciem roku szkolnego 2023/2024) - Naczelnik Wydziału Edukacji poinformowała dyrektorów o obowiązku wprowadzenia w swoich placówkach standardów ochrony małoletnich. W styczniu 2024 r. Naczelnik Wydziału Edukacji wzięła udział w szkoleniu dotyczącym standardów ochrony małoletnich. Następnie pracownicy Wydziału Edukacji zorganizowali 21 lutego 2024 r. szkolenie dla dyrektorów jednostek oświatowych, w którym udział wzięło 71 osób. Zastępca Prezydenta wyjaśnił: „Jednym z kryteriów wyboru firmy szkolącej było zapewnienie wzorów wymaganych dokumentów, które następnie zostały rozesłane do jednostek oświatowych i stanowiły podstawę rozwiązań przyjętych w szkołach. Wszystkie szkoły zostały zobowiązane do wprowadzenia standardów ochrony małoletnich oraz do przeszkolenia pracowników". Dodał,

[23] SP 32 w wysokości 3 198 zł oraz SP 28 w wysokości 2 361 zł. Program RESQL – innowacyjny system wspierający szkoły w rozwiązywaniu problemów przemocy rówieśniczej (bullyingu).

[24] Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, tekst jednolity Dz. U. z 2026 r. poz. 515. Dalej zwana Kartą Nauczyciela.

że realizacja tych zaleceń sprawdzana była podczas kontroli prowadzonych przez pracowników Wydziału Edukacji.

(akta kontroli str. 187, 199-222)

b) Problematyka związana z przygotowaniem szkół do wprowadzenia standardów była przedmiotem dyskusji podczas zorganizowanego przez Urząd spotkania z dyrektorami 30 sierpnia 2023 r., w czasie którego pracownicy Wydziału Edukacji przekazali podstawowe informacje dotyczące wprowadzanych przepisów. Dodał, że na tym spotkaniu wskazano także potrzebę zaplanowania środków w budżecie Miasta na obowiązkowe przeszkolenie kadry pedagogicznej po wejściu w życie ww. przepisów, co zostało uwzględnione w latach 2024-2025 w ramach budżetu przeznaczonego na szkolenie i dokształcanie nauczycieli

(akta kontroli str. 225-226)

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że Szkoły obowiązek przeszkolenia rad pedagogicznych w związku z wejściem w życie przepisów dotyczących *Standardów Ochrony Małoletnich* zrealizowały w 2024 r. Dodał, że większość z nich korzystała w tym zakresie ze szkoleń bezpłatnych organizowanych przez podmioty zewnętrzne lub w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli na szkolenie odpłatne oddelegowany był 1-2 nauczycieli, którzy następnie szkolili pozostałych członków rady pedagogicznej. Z przedstawionego zestawienia wynikało, że z odpłatnych szkoleń skorzystało 12 szkół, natomiast z bezpłatnych 30 szkół.

(akta kontroli str. 442, 502)

Zastępca Prezydenta dodał również, że problematyka związana z przeciwdziałaniem przemocy była już wcześniej przedmiotem zainteresowania Miasta. Wraz z dyrektorką Przedszkola nr 42 (która brała udział w szkoleniach Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę") oraz Komendą Miejską Policji w Rybniku czyniono przygotowania do wprowadzenia dla rybnickich jednostek oświatowych - tzw. polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że prace nad tym dokumentem zarzucono z uwagi na przyjęcie przepisów ustawowych dotyczących *Standardów Ochrony Małoletnich*.

(akta kontroli str. 225-226, 242-252)

c) W 2025 r., zgodnie z wprowadzoną Zarządzeniem nr 213/2025 Prezydenta Miasta Rybnika z dnia 11 kwietnia 2025 r.[25] procedurą przeprowadzania kontroli wykonywania obowiązków, wynikających z art. 21 i art. 22b ustawy o ochronie małoletnich (tj. uzyskania danych o zatrudnianej osobie w zakresie karalności za przestępstwa seksualne małoletnich poniżej lat 15 oraz wprowadzenia standardów ochrony małoletnich) w szkołach prowadzonych przez Miasto Rybnik - pracownicy Wydziału Edukacji przeprowadzili dziewięć wcześniej zaplanowanych kontroli dotyczących wykonania ww. obowiązku.

Na 2026 r. zaplanowano kolejnych osiem kontroli w rybnickich szkołach w ww. zakresie z czego sześć od stycznia do końca sierpnia 2026 r. Na dzień zakończenia niniejszej kontroli z powyższych założeń zrealizowano wszystkie zaplanowane kontrole do końca sierpnia. W wyniku przeprowadzonych 15 kontroli w szkołach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: braku wydruku potwierdzającego fakt sprawdzenia pracownika w Krajowym Rejestrze Karnym[26] (jeden przypadek), braku sprawdzenia w rejestrze pracowników obsługi (np. konserwatora) ze względu na

[25] Zarządzenie w sprawie procedury przeprowadzania kontroli wykonywania obowiązków wynikających z art. 21 i 22b ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich. Zmienione Zarządzeniem nr 28/026 z dnia 22 stycznia 2026 r. w zakresie tytułu: „w sprawie procedury przeprowadzania kontroli wykonywania obowiązków wynikających z art. 21 i 22b ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich".

[26] Dalej: „KRK".

wątpliwości interpretacyjne w początkowym okresie obowiązywania przepisów (2 szkoły), przedstawienie zaświadczeń o niekaralności starszych niż trzy miesiące (trzy przypadki), sprawdzenia w rejestrze w KRK oraz w Rejestrze przestępców na tle seksualnym dokonanym po podpisaniu umowy o pracę (dwie szkoły), dostarczenie zaświadczenia z jednodniowym opóźnieniem (jeden przypadek), umiejscowienie na stronie internetowej informacji o *Standardach Ochrony Małoletnich* w miejscach trudno dostępnych (trzy przypadki). Wśród zaleceń skierowanych do dyrektorów szkół wpisano, m.in. dokonywanie sprawdzania karalności przyszłych pracowników, pozyskiwanie zaświadczeń z KRK, informowanie potencjalnych przyszłych pracowników o konieczności przedstawienia zaświadczenia z KRK. We wszystkich skontrolowanych szkołach *Standardy Ochrony Małoletnich* zostały wprowadzone i podane do wiadomości personelowi, rodzicom i dzieciom. W tym zakresie kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 147-181, 193, 593-594)

W sprawie zakresu przeprowadzonych kontroli - Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że: „Pracownicy Wydziału Edukacji informacje nt. bezpieczeństwa dzieci i młodzieży pozyskują z raportu dotyczącego bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego oraz z informacji dotyczących wypadków w szkołach, przesyłanych przez dyrektorów zgodnie z § 41 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach[27].
W latach 2024-2025 w szkołach prowadzonych przez Miasto Rybnik wystąpiło 10 zdarzeń, w których miały miejsca akty agresji rówieśniczej. W związku z działaniami podjętymi przez personel szkolny pracownicy Wydziału Edukacji nie podejmowali kolejnych działań[28].

(akta kontroli str. 311-312)

Zastępca Prezydenta wskazał: „Warto zauważyć, że sprawy związane z przemocą rówieśniczą zgłaszane są raczej do organu sprawującego nadzór pedagogiczny (jako związane z wychowaniem) lub do organów ścigania. Organ prowadzący, co do zasady, nie posiada kompetencji w tym zakresie, bowiem odpowiada za zapewnienie szkołom odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych, zwłaszcza finansowo. Ocena stanu przestrzegania prawa i zapewnienia bezpieczeństwa w ujęciu dydaktyczno-wychowawczym (w tym ocena realizacji programów profilaktyczno-wychowawczych) należy do kompetencji właściwego terytorialnie Kuratora Oświaty".

(akta kontroli str. 187-188, 192-193)

4.

a) W latach 2024-2026 do Urzędu wpłynęło 11 zgłoszeń dotyczących aktów agresji rówieśniczej. Najczęściej tego rodzaju zdarzenia zgłaszali dyrektorzy szkól w ramach wniosku o dodatkowe zatrudnienie pomocy nauczyciel/nauczyciela wspomagającego lub zwiększenie liczby pomocy psychologiczno-pedagogicznej (osiem przypadków[29]). We wszystkich przypadkach Miasto

[27] Dz.U. z 2020 r. poz. 1604 ze zm. Dalej: „rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa w szkole".
[28] W sprawozdaniach pojawiły się informacje m.in. o: popchnięciach, uderzeniach, przewróceniach, nadepnięciach, itp. Przypadkach agresywnych zachowań uczniów wobec swoich kolegów/koleżanek.
[29] Dyrektorzy wskazali u uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawnościach sprężonych, zespołach Aspergera, potrzebach kształcenia specjalnego i innych zachowania niebezpieczne w tym m.in. napady agresji fizycznej i słownej (przekleństwa, uderzanie, kopanie, rzucanie przedmiotami), namawianie do wyrządzenia komuś krzywdy.

Rybnik wraziło zgodę na zwiększenie zatrudnienia w wysokości od 0,25 do 2,25 etatu dla pomocy nauczyciela/nauczyciela wspomagającego.

(akta kontroli str. 226-229, 313-332

Rodzice trzy razy zgłaszali do Urzędu sprawy związane z agresywnym zachowaniem uczniów. Zgłoszenia dotyczyły:

- agresywnego zachowania (agresja słowna, bójki, wyśmiewanie) jednego ucznia wobec innych oraz braku podjęcia ze strony szkoły odpowiednich działań[30]. Po przeprowadzonej rozmowie z dyrektorem szkoły oraz wyjaśnieniu problemu rodzicowi na wniosek dyrektora szkoły organ prowadzący zwiększył liczbę godzin na pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Wobec podjętych przez szkołę adekwatnych działań Urząd nie skierował pisma do Kuratorium;

- niewłaściwego wskazywania przez szkołę winowajcy konfliktu pomiędzy uczennicami (polegającego na: wyśmiewaniu się, przemocy fizycznej oraz prawdopodobnym zniszczeniu telefonu komórkowego)[31]. Urząd 13 kwietnia 2026 r. przekazał zawiadomienie do Śląskiego Kuratorium Oświaty w Katowicach;

- problemów wychowawczych i demoralizujących w klasie (polegających m.in. na: agresji słownej wobec uczniów i nauczycieli, niszczenie mienia, agresji fizycznej, wyśmiewania kolegów i koleżanek) oraz braku skutecznych działań ze strony szkoły[32]. Po spotkaniu z dyrektorem szkoły sprawa została przekazana do Delegatury Śląskiego Kuratorium Oświaty w Rybniku. W wyniku złożonego do Urzędu wniosku o zwiększenie liczby godzin pomocy nauczyciela dla ucznia z orzeczeniem Prezydent zwiększył te godziny od września 2026 r.

(akta kontroli str. 226-229, 286-310)

Urząd został poinformowany o działaniach podjętych przez Śląskie Kuratorium Oświaty w związku ze zgłoszeniem z dnia 26 czerwca 2026 r. dotyczącego ZSP-5[33]. Z informacji wynikało, że Śląskie Kuratorium Oświaty Delegatura w Rybniku otrzymało od Dyrektora ZSP-5 opis dotychczas podjętych działań oraz zapewnienie o udzieleniu uczniom niezbędnej pomocy i zapewnieniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W związku z powyższymi odpowiedziami Śląskie Kuratorium Oświaty Delegatura w Rybniku zaplanowało w nowym roku szkolnym 2026/2027 kontrolę doraźną w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki uczniom klasy VIIa w ZSP-5. Do Urzędu nie zostały natomiast przekazane informacje o działaniach podjętych przez Kuratora Oświaty w ww. sprawie (przekazanej 13 kwietnia 2026 r. przez Urząd do Kuratorium Oświaty)

(akta kontroli str. 440, 468-474)

Jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta Urząd nie otrzymywał informacji o zdarzeniach dotyczących przemocy rówieśniczej zgłoszonych bezpośrednio do Śląskiego Kuratora Oświaty. Z zestawienia przekazanego przez Śląskiego Kuratora Oświaty na potrzeby kontroli NIK pn. *Informacje dotyczące*

[30] Zgłoszenie wpłynęło do Urzędu w wersji papierowej 25 marca 2026 r.
[31] Zgłoszenie wpłynęło do Urzędu mailowo 9 kwietnia 2026 r.
[32] Zgłoszenie z ZSP nr 5 wpłynęło do Urzędu w wersji papierowej 26 czerwca 2026 r.
[33] Pismo z dnia 7 sierpnia 2026 r. (sygn. P2026.164031). Sprawa została przekazana do Śląskiego Kuratorium Oświaty.

zdarzeń przemocy rówieśniczej oraz innych zachowań niebezpiecznych dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych wynikało, że w rybnickich szkołach w latach szkolnych 2024/2025 oraz 2025/2026 miało miejsce (odpowiednio): pięć i trzy akty przemocy rówieśniczej[34], o których Urząd nie został poinformowany. Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że w związku z brakiem informacji o zaistniałych zdarzeniach w rybnickich szkołach Urząd nie podejmował żadnych działań.

(akta kontroli str. 546-548)

b) W okresie objętym kontrolą do Urzędu poza trzema powyżej opisanymi zgłoszeniami rodziców nie wpłynęły inne skargi na działania dyrektorów, nauczycieli, specjalistów lub pracowników szkół prowadzonych przez Miasto Rybnik dotyczące przemocy rówieśniczej.

(akta kontroli str. 226-229, 313-332)

c) W latach 2024-2026 do Urzędu nie wpłynęły skargi lub wnioski dotyczące reagowania Policji oraz Straży Miejskiej w Rybniku na akty przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży na terenie Miasta Rybnika.

(akta kontroli str. 435)

5.

a) Wydział Edukacji w okresie objętym kontrolą przeprowadzał wśród dyrektorów szkół coroczne, po zakończeniu roku szkolnego, badania ankietowe w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego szkół.

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że po analizie ww. badań ankietowych przeprowadzonych w latach 2024 i 2025 nie zaistniała potrzeba szczegółowej diagnozy w szkołach zjawiska przemocy rówieśniczej. Zdaniem Zastępcy Prezydenta opierając się na wynikach tych ankiet można wysnuć ocenę, że poziom poczucia bezpieczeństwa w szkołach prowadzonych przez Miasto Rybnik jest wysoki. Dodał: „Biorąc pod uwagę zagadnienia poruszane w trakcie kontroli NIK, planujemy w roku szkolnym 2026/2027 uszczegółowić ankietę poprzez dodanie do niej zagadnień wprost związanych z przemocą rówieśniczą. Wyniki ankiety zostaną przedstawione dyrektorom na spotkaniu w październiku, podczas którego ustalone zostaną również obszary priorytetowe do realizacji w bieżącym roku szkolnym".

(akta kontroli str. 187-188, 231-233, 240-241)

Do przeprowadzanych ankiet w 2026 r. zostały dodane m.in. pytania o: przeprowadzenie ewaluacji zrealizowanych przez szkołę działań w oparciu o wnioski z badań poczucia bezpieczeństwa przeprowadzonych w latach ubiegłych, zgłaszanie problemów związanych z przemocą rówieśniczą, zgłaszanie problemów związanych z cyberprzemocą, wprowadzenie mediacji rówieśniczych oraz o inne formy braku poczucia bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 344-351)

Jednocześnie Zastępca Prezydenta wskazał: „można zauważyć stałą potrzebę doszkalania nauczycieli w zakresie zagadnień związanych z przemocą i agresją. Stale też poszukiwane są nowe

[34] Zgłoszenia dotyczyły następujących placówek: SP nr 32 im. Alfreda Szklarskiego w ZSP nr 7 w Rybniku, SP nr 33 w ZS nr 5, SPMS nr 31 w ZS nr 3, Technikum nr 2 w Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych oraz SP nr 5 im. Mikołaja Kopernika w Rybniku (w roku szkolnym 2024/2025) oraz Szkoła Podstawowa Specjalna z Oddziałami Przedszkolnymi nr 7, SP nr 11 oraz SP nr 21 (w roku szkolnym 2025/2026).

rozwiązania mające na celu wsparcie ofiar przemocy (przykładem może być pilotażowe wprowadzenie w 15 szkołach aplikacji RESQL czy próby wprowadzania mediacji rówieśniczych)".

Wprowadzenie systemu RESQL w rybnickich szkołach w roku szkolnym 2023/2024 odbyło się z inicjatywy Urzędu Miasta. Na propozycję udziału w rocznym pilotażu odpowiedziało 15 szkół. Na wdrożenie systemu organ prowadzący przekazał szkołom w latach 2023-2024 łącznie 29 151 zł.

Zastępca Prezydenta wyjaśnił: „Po rocznym funkcjonowaniu RESQL Wydział Edukacji w 2024 r. zwrócił się z prośbą o przekazanie informacji dotyczących wykorzystania systemu. Na podstawie pozyskanych odpowiedzi ustalono, że użytkowanie systemu było stosunkowo rzadkie i nie zmieniło zasadniczo sytuacji związanej z przeciwdziałaniem przemocy rówieśniczej. W związku z tym postanowiono nie wprowadzać systemu odgórnie we wszystkich szkołach prowadzonych przez Miasto. Pozostawiono decyzję o ewentualnym wdrożeniu lub kontynuacji użytkowania systemu - poszczególnym dyrektorom".

(akta kontroli str. 572)

W 2024 r. badaniu ankietowemu w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego poddanych zostało 40 szkół, w tym 30 szkół podstawowych, dwie szkoły specjalne i osiem szkół ponadpodstawowych. Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że z oświadczeń dyrektorów wynikało, iż w trakcie roku szkolnego badania kwestionariuszowe poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów przeprowadziło 38 szkół (95% szkół poddanych badaniu). Szkoły, które nie przeprowadziły badań powoływały się na: brak przesłanek do przeprowadzania badania z powodu uwzględnienia pytań w tym zakresie w przeprowadzanej przez nich diagnozie problemów profilaktyczno-wychowawczych oraz ze względu na nieobecność osoby odpowiedzialnej za przeprowadzenie badania.

Zastępca Prezydenta przedstawił zbiorcze zestawienie[35], w którym zawarte były następujące wnioski zgłoszone przez szkoły, po przeprowadzeniu i podsumowaniu wyników badania ankietowego, do realizacji w kolejnym roku szkolnym przez poszczególne placówki:

- zwiększenie działań zapobiegających przemocy słownej wśród uczniów takich jak prelekcje, udział w programach ogólnopolskich;
- kontynuacja programów dotyczących bezpieczeństwa, w tym radzenia sobie z przemocą i cyberprzemocą (np. Otwórz się na pomoc, Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej, Bezpieczna placówka);
- przeprowadzenie warsztatów w klasach pierwszych dotyczących negatywnych zjawisk grupowych, w tym przemocy relacyjnej;
- zintensyfikowanie spotkań z psychologiem nt. radzenia sobie ze złością;
- reagowanie na każdy przejaw przemocy słownej i fizycznej wśród uczniów;
- wdrożenie szkolnej, anonimowej, internetowej skrzynki problemów dla uczniów;
- wprowadzenie systemu RESQL;
- edukacja dzieci i rodziców na temat bezpieczeństwa w sieci;
- doskonalenie współpracy w gronie pedagogicznym, mającej na celu wzmacnianie ochrony małoletnich;
- ścisła współpraca z rodzicami uczniów;
- wzmocnienie kontroli toalet szkolnych w trakcie przerw;
- bieżące reagowanie na sytuacje trudne, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- rozwiązywanie konfliktów rówieśniczych w oparciu o mediacje rówieśnicze;
- udział w kampanii *Szkoła dostępna dla wszystkich* oraz *Wyłącz hejt włącz szacunek*.

[35]Sporządzone na podstawie przekazanych przez dyrektorów szkół (w wersji elektronicznej) do Wydziału Edukacji UM zestawień (tabeli).

W 2025 r. badaniu poddane zostały 42 szkoły (30 szkół podstawowych, dwie szkoły specjalne, 10 szkół ponadpodstawowych). Zgodnie z oświadczeniami dyrektorów szkół, w trakcie roku szkolnego badania kwestionariuszowe poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów przeprowadziło 38 szkół (88,4% szkół poddanych badaniu). Szkoły, które nie przeprowadziły badań, powoływały się na: wysokie poczucie bezpieczeństwa w szkole, brak sytuacji, które uzasadniałyby badania lub wskazały późniejszy termin przeprowadzenia badania (np. w kolejnym roku szkolnym).
Ogólna ocena poczucia bezpieczeństwa wewnętrznego wyniosła 5,26[36]. Z kolei ocena bezpieczeństwa zewnętrznego średnio wskazywała 5,02.

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, na podstawie zestawienia uwag ze szkół (w formie elektronicznej): „Z badania wynikało, że ponad 90% rybnickich szkół prowadziło ewaluację podejmowanych przez siebie działań".
Kontynuując stwierdził, że po zapoznaniu się z wynikami przeprowadzonego badania nie zaistniała potrzeba szczegółowej analizy bezpieczeństwa w szkołach w kontekście zjawiska przemocy rówieśniczej. Natomiast wskazał następujące wnioski nasuwające się po ich przeprowadzeniu do realizacji w kolejnym roku szkolnym, m.in.:

- kontynuacja i promowanie projekt RESQL (przeciwdziałanie zjawisku bullyingu i hejtu);
- wzmożenie działań na rzecz mobilizacji rodziców do udziału w szkoleniach, warsztatach dotyczących zdrowia psychicznego ich dzieci (dotychczasowe działania nie wzbudziły większego zainteresowania);
- konieczność przypominania uczniom o *Standardach Ochrony Małoletnich*;
- korzystanie z kar i nagród statutowych celem zmotywowania uczniów do prawidłowej postawy i zachowania na terenie szkoły;
- uświadomienie rodzicom jakimi możliwościami, metodami, środkami dysponuje szkoła celem poprawy bezpieczeństwa uczniów w klasie i radzenia sobie z uczniami z zaburzeniami zachowania i emocji;
- organizacja działań profilaktycznych (warsztaty, rozmowy indywidualne) dot. agresji, uzależnień, problemów emocjonalnych;
- wprowadzenie cyklicznych zajęć profilaktyczne dotyczące przeciwdziałania przemocy rówieśniczej;
- konieczność przypominania uczniom, rodzicom i nauczycielom, gdzie i jak zgłaszać przypadki przemocy (skrzynka zaufania, e-mail zaufania, kontakt do pedagoga, wychowawcy, procedury interwencji);
- organizacja akcji promujących pozytywne relacje między uczniami (np. tydzień życzliwości, dzień bez hejtu);
- organizacja akcji profilaktycznych: np. Tydzień Życzliwości, Dzień Dobrego Słowa, spotkania z gośćmi zewnętrznymi (np. Policja, psycholodzy);
- monitorowanie atmosfery w klasach;
- potrzeba konsekwentnego reagowania na wszelkie zachowania agresywne;
- konieczność podejmowania działań mających na celu edukację zarówno uczniów jak i rodziców w tematyce cyberprzemocy i odpowiedzialności za działania w sieci;
- potrzeba wprowadzenia na terenie szkoły zasad korzystania z telefonów komórkowych;
- w poszczególnych szkołach dostrzegano potrzebę zakupu sprzętu (np. rozbudowa monitoringu) lub podejmowania konkretnych działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa (np. wzmocnienie nadzoru nauczycielskiego w okolicach toalet, szatni), a także pozyskiwania środków na remonty;

[36] W szkołach ponadpodstawowych ocena poczucia bezpieczeństwa była nieznacznie wyższa niż w szkołach podstawowych (tzn. o 0,32). Skala ocen: 1 - niskie poczucie bezpieczeństwa ÷ 6 - wysoki poziom bezpieczeństwa.

• potrzeba szkoleń dla nauczycieli oraz kontynuacji współpracy ze służbami i Urzędem Miasta;
• prowadzenie zajęć mających na celu poszerzenie wiedzy dotyczącej odpowiedzialności prawnej w sprawach związanych z przemocą rówieśniczą, także w sieci.

b) Na potrzeby opracowania Strategii, w tym określenia celów strategicznych, na zlecenie Miasta Rybnika - firma zewnętrzna przeprowadziła badania społeczne mające na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży, w tym problemu przemocy.

W ww. badaniu udział wzięli uczniowie z klas V-VIII szkół podstawowych oraz I-II szkół ponadpodstawowych. W ramach badania zapytano uczniów o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć przemocy[37], a w celu pogłębionej analizy poproszono również o wskazanie, jakie osoby stosowały przemoc wobec badanych. Na podstawie udzielonych odpowiedzi stwierdzono, że ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony uczniów ze szkoły, do której uczęszczają – przyznało to 220 osób (52,3%), z kolei 113 respondentów wskazało na kolegów/koleżanki spoza szkoły (26,8%), 109 uczniów podało rodzeństwo (25,9%), a 92 badanych – inne osoby, takie jak: nauczyciele, inni członkowie rodziny (21,9%). Najmniej respondentów przyznało, że przemoc stosowali wobec nich rodzice (71 osób, tj. 16,9%).

Ponadto wyniki badania pozwoliły na:

- poznanie rodzajów doznawanej przemocy: 295 uczniów (72,7%) stwierdziło, że doświadczyło przemocy psychicznej, 183 uczniów (45,1%) przemocy fizycznej, 79 respondentów (19,5%) przemocy seksualnej, a 43 ankietowanych (10,6%) stwierdziło, że doznało zaniedbania;

- uzyskanie informacji czy w ciągu 12 miesięcy zastosowali oni przemoc wobec innych osób. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 21,8% uczniów, z czego: 205 ankietowanych (64,9%) zastosowało przemoc fizyczną, 176 osób (55,7%) przemoc psychiczną, a przemocy seksualnej dopuściło się 35 uczniów (11,1%);

- uzyskanie informacji wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc w ww. okresie. Największa część ankietowanych przyznała się do przemocy skierowanej wobec uczniów ze swojej szkoły – wskazało na to 158 osób (49,4%), natomiast odpowiedzi 139 respondentów padły na rodzeństwo (43,4%), 105 badanych podało kolegów/koleżanki spoza szkoły (32,8%), a 62 ankietowanych – inne osoby (tj. kuzyni - 19,4%);

- uzyskanie informacji czy w szkole, do której uczęszczają, dochodziło do sytuacji przemocowych między uczniami oraz z jaką częstotliwością. Z udzielonych odpowiedzi wynikało, że: 47,9% ankietowanych zaobserwowało w swojej szkole przemoc rówieśniczą (przy czym 20,1% osób to świadkowie podobnych zachowań kilka razy w tygodniu, natomiast –12,2% kilka razy w miesiącu), 15,6% zaobserwowało zachowania przemocowe kilka razy w roku, a 32,2% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do analizowanej kwestii;

- uzyskanie informacji czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawali i/lub stosowali cyberprzemoc. Z udzielonych odpowiedzi wynikało, że: 9,5% uczniów stosowało tego typu działania, natomiast 11,4% badanych nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. W przypadku doznawania cyberprzemocy 17,2% respondentów odpowiedziało, że miało z nią styczność, z kolei 17,8% podało odpowiedź „trudno powiedzieć".

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że analiza wyników ww. badania pozwoliła na wyciągnięcie wniosków, które wykorzystano podczas formułowania w Strategii celów strategicznych, celów operacyjnych oraz planowanych zadań/kierunków działań (co zostało opisane w pkt 6 niniejszego

[37] Twierdzącej odpowiedzi udzielił niemal co trzeci badany - 29,7%.

wystąpienia). Były to dwa wnioski: należy podnieść umiejętności psychospołeczne uczniów oraz podnieść poziom wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy. Wnioski te zostały zapisane w Strategii w postaci działania: *Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy domowej, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.* Działanie to zostało wpisane w Cel operacyjny nr 2 w ramach Celu Strategicznego Nr 4.

Według Zastępcy Prezydenta realizacja ww. założeń ma umożliwić zredukowanie niekorzystnych zjawisk społecznych.

W ocenie NIK, w Strategii wskazano działania mające zapobiegać przemocy wobec nieletnich, jednak nie odniesiono się w niej bezpośrednio do przemocy rówieśniczej,

(akta kontroli str. 189-191, 233-235, 571-572)

Ponadto, w ramach corocznego sprawozdania z działalności Komendanta Miejskiego Policji w Rybniku oraz informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Miasta Rybnika przedstawiane były informacje statystyczne dotyczące przestępczości nieletnich, jednak bez rozgraniczenia na kategorie poszczególnych czynów[38]. W sprawozdaniach tych nie znajdowały się żadne informacje o przemocy rówieśniczej w szkołach na terenie Miasta Rybnika.

(akta kontroli str. 189)

c) W latach 2024–2026 nie była dokonywana na poziomie Miasta generalna ocena skuteczności wszelkich podejmowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych w związku z występowaniem przemocy rówieśniczej.

Jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta: „oceny takiej dokonują poszczególne szkoły w ramach monitorowania realizacji swoich planów profilaktyczno–wychowawczych i na bieżąco dostosowują je do swoich potrzeb w porozumieniu z rodzicami".

W Urzędzie dokonywano oceny skuteczności podejmowanych działań w szkołach poprzez analizę raportów o bezpieczeństwie wewnętrznym i zewnętrznym składanych przez Komendanta Miejskiej Policji w Rybiku, ankiet dotyczących konkretnych rozwiązań (np. ocena działania systemu RESQL), podczas spotkań indywidualnych bądź zbiorowych z dyrektorami szkół oraz sprawozdań z wykonania dotowanych zadań. Dokonywanie ocen nie było dokumentowane.

(akta kontroli str. 188-189, 253-259, 362-368, 408-434, 572-573)

d) Prezydent 16 marca 2023 r. powołał zespół do spraw bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego w placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym było Miasto Rybnik[39]. W skład Zespołu wchodzili: Naczelnik oraz Kierownik Referatu Projektów Edukacyjnych Wydziału Edukacji, Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej w Rybniku wraz z zastępcą oraz Naczelnik Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Rybniku.

Zadaniem Zespołu było monitorowanie potrzeb w zakresie zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego w placówkach oświatowych w Rybniku oraz śledzenie koniecznych zmian, udzielanie placówkom niezbędnego wsparcia i reagowania na pojawiające się problemy oraz ich niwelowanie.

---

[38] Link do sprawozdania za 2025 r. – załącznik do Uchwały RM Rybnika nr 391/XXIII/2025 z 26.03.2026 r.: https://bip.um.rybnik.eu/Default.aspx?Page=247&Id=15836

[39] Zarządzenie Prezydenta Miasta Rybnika nr 197/2023 z dnia 16 marca 2023 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego w placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Rybnik. Zmienione Zarządzeniem Prezydenta Miasta Rybnika nr 548/2024 z dnia 13.08.2024 r. Link: https://bip.um.rybnik.eu/Default.aspx?Page=214&Id=95043

Zespół spotykał się raz do roku. W okresie objętym kontrolą[40] Zespół spotykał się 21 czerwca 2024 r. oraz 9 grudnia 2025 r. Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że w 2026 r. spotkanie Zespołu planowane jest w październiku po zebraniu ze szkół ankiet dotyczących bezpieczeństwa w szkołach przeprowadzonych w 2026 r. i opracowaniu jej wyników.

Podczas pierwszego z ww. spotkań omawiano bieżące zagadnienia związane z bezpieczeństwem w placówkach oświatowych, m.in. w oparciu o badania ankietowe dotyczące poczucia bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego przeprowadzone przez wydział Edukacji w maju 2024 r., z którego sporządzony został raport. Wnioski z raportu[41] posłużyły do stworzenia bardziej dopasowanej oferty szkoleniowej w zakresie profilaktyki dla szkół, prowadzonej przez Wydział Prewencji KMP. Podsumowano także rok realizacji pilotażowego programu RESQL w 15 placówkach oświatowych oraz omówiono propozycję jego kontynuacji w roku szkolnym 2024/2025. (kontynuowanie wprowadzenie narzędzia będzie zależało od szkół). W ramach drugiego spotkania udział wzięli również przedstawiciele Śląskiego Oddziału Straży Granicznej. Omawiano na nim kwestie corocznego raportu bezpieczeństwa w placówkach, poruszano zagadnienia dotyczące profilaktyki zachowań niebezpiecznych, przygotowania ścieżki postępowania w sytuacji zagrożenia zewnętrznego. Efektem spotkania było ustalenie terminu spotkania szkoleniowego z dyrektorami wszystkich placówek oświatowych na 12 lutego 2026 r. W szkoleniu udział wzięli dyrektorzy wszystkich jednostek oświatowych, przedstawiciele Zespołu, funkcjonariusze Straży Granicznej, Przewodniczący Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego Rybniku, a także goście z Zabrza[42], którzy przybliżyli tematykę mediacji rówieśniczych funkcjonujących już w ich mieście. Podczas szkolenia omawiano doświadczenia innych miast w zakresie mediacji rówieśniczych. Efektem tego spotkania było podjęcie decyzji o wprowadzeniu pilotażowego programu mediacji rówieśniczych w rybnickich szkołach.

Jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta „coroczne spotkania w ramach Zespołu (...) pozwalają na ocenę skali zjawiska oraz wymianę opinii w tym zakresie. Ustalane są również priorytety działań na kolejny rok oraz tematyka szkoleń dla dyrektorów".

(akta kontroli str. 192, 235-237, 352-391, 440-441)

Zastępca Prezydenta wskazał również: „Przykładem działania będącego odpowiedzią na wyniki badania zjawiska przemocy wśród uczniów jest projekt >MediujeMY!<, którego realizacja planowana jest w okresie październik-grudzień 2026 r. W ramach projektu zostaną przeszkoleni uczniowie - mediatorzy rówieśniczy w czterech rybnickich szkołach, którzy po zakończeniu szkolenia będą samodzielnie, przy wsparciu i nadzorze nauczycieli, prowadzili mediacje rówieśnicze na terenie swoich placówek edukacyjnych. Działania projektowe wpisują się w szerszy proces budowy w Rybniku tzw. >Miasta sprawiedliwości naprawczej< - koncepcji, według której zasady sprawiedliwości naprawczej (skupionej na naprawianiu szkód, odbudowywaniu relacji

---

[40] Przed okresem objętym kontrolą Zespół spotkał się 10 marca 2023 r. Spotkanie obejmowało podsumowanie sporządzonego w lutym 2023 r. raportu ewaluacyjnego z poczucia bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego w placówkach oświatowych w Rybniku oraz dyskusję nad przyjęciem rekomendacji dla placówek oświatowych. Ustalono ponadto konieczność rozszerzenia Zespołu i włączenia do niego przedstawiciela Straży Miejskiej. Ponadto zaplanowano na przełomie maja i czerwca 2023 r. szkoleniowe spotkanie stacjonarne dla dyrektorów w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego. Podczas spotkania przedyskutowywano formułę wprowadzenia pilotażowego programu w zakresie „Zestandaryzowanej polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem w rybnickich placówkach". Decyzją członków zespołu włączono się w przygotowanie spotkania dla młodzieży z obszaru cyberbezpieczeństwa planowanego w kwietniu 2023 r. oraz debaty z udziałem pedagogów szkolnych nt. przemocy.

[41] Wnioski z raportu: „(...) proces budowania statusu bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego w 41 szkołach w Rybniku, jest stałym procesem, wymagającym bieżącego analizowania i poszukiwania dobrych rozwiązań w oparciu o sprawdzone metody, ale także stałym procesem poszukiwania nowoczesnej wiedzy i narzędzi, co wiąże się także z niezbędnymi nakładami finansowymi. Niezbędnym elementem jest również dobra i systematyczna współpraca pomiędzy pracownikami szkół, rodzicami, jednostkami pomocowymi (m.in. poradniami, ośrodkami pomocy społecznej, policją, pogotowiem ratunkowym)".

[42] Byli to: były dyrektor SP nr 6 w Zabrzu i przedstawicielka Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „VIRITUS" z Zabrza.

i dialogu, a nie tylko na karaniu) są wdrażane we wszystkich sferach życia miejskiego, wzmacniając wśród młodych ludzi umiejętności dialogu, odpowiedzialności i konstruktywnego rozwiązywania konfliktów. Projekt koncentruje się na przekazaniu młodzieży praktycznego narzędzia rozwiązywania sporów rówieśniczych, opartego na dialogu i wzajemnym szacunku, zamiast na eskalacji konfliktu czy oddawaniu go wyłącznie w ręce dorosłych. Projekt wpisuje się w obszar profilaktyki rówieśniczej, ukierunkowanej na całą społeczność szkolną, w której dochodzi do codziennych, drobnych sporów, mogących, bez odpowiedniej reakcji, eskalować w kierunku agresji rówieśniczej i przemocy.

(akta kontroli str. 233-235)

W wyniku spotkania Zespołu w dniu 12 lutego 2026 r. do dyrektorów rybnickich szkół skierowano propozycję wprowadzenia pilotażowego programu mediacji rówieśniczych w rybnickich szkołach[43]. Wstępne deklaracje do udziału w programie mediacji rówieśniczych zgłosiły cztery rybnickie szkoły podstawowe[44]. W budżecie Miasta zabezpieczono środki w wysokości 21 600 zł na przeprowadzenie szkolenia rad pedagogicznych oraz udziału nauczycieli w szkoleniu mediatorów. W miesiącach kwiecień/maj 2026 r. przeprowadzone zostały szkolenia rad pedagogicznych w ww. szkołach[45]. W dniach 15-16 maja oraz 15-16 czerwca w sali Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Rybniku przeprowadzone zostało 40 godzinne szkolenie nauczycieli mediatorów. Kierownik Referatu Projektów Edukacyjnych[46] w Wydziale Edukacji oświadczyła, że kolejnym etapem będzie szkolenie mediatorów rówieśniczych w ww. szkołach[47]. Na zakończenie etapu szkoleniowego w grudniu br. odbędzie się konferencja i rozdanie dyplomów dla mediatorów. Kierownik dodała, że „proces wspieramy będzie przez Fundację *Dobrostka*, która zapewni młodzieży także wsparcie monitoringowe podczas jego wdrażania".

(akta kontroli str. 368-391)

Efektem współpracy Urzędu ze służbami działającymi na jego terenie oraz w ramach Zespołu była organizacja kampanii i akcji profilaktycznych tj. *Stop Hejt*, *Niebieska Kampania*. W przypadku pierwszej pracownicy Urzędu promowali te akcję oraz rozpowszechniali ją wśród szkół. W drugiej imprezie byli koordynatorami współpracy pomiędzy różnymi instytucjami działającymi na terenie Rybnika.

(akta kontroli str. 230)

6.

a) Dla Miasta Rybnik nie zostały opracowane strategie, programy, polityki ukierunkowane na przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży, ale szeroko rozumiana problematyka bezpieczeństwa dzieci i młodzieży została ujęta m.in. w następujących dokumentach o charakterze strategicznym: *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Rybnika na lata 2024-2030, Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz*

[43] W wyniku współpracy z Fundacją „DOBROstka" w Rybniku ustalono, że w ramach programu pilotażowego zostanie przeprowadzone szkolenie rad pedagogicznych (marzec/kwiecień 2026 r.), szkolenie nauczycieli-mediatorów (ok. trzy osoby z każdej szkoły w maju/czerwcu 2026 r.) oraz szkolenie uczniów szkołach z mentoringiem (rozpoczęcie we wrześniu 2026 r.).
[44] SP 35, SP 5 (w ZSP nr 5), SP 32 (w ZSP nr 7) oraz SP 11 (w ZSP nr 11).
[45] SP nr 11 w Rybniku - 21 kwietnia, SP nr 35 - 27 kwietnia, SP nr 5 w ZS-P nr 5 - 9 kwietnia i SP nr 32 w ZS-P nr 7 - 14 maja.
[46] Brała udział 28 maja 2026 r. w szkoleniu „Bez wygranych i przegranych – systemowe wprowadzenie mediacji rówieśniczych w szkołach" zorganizowanym przez VIRTUS MENS.
[47] W miesiącach październik - grudzień 2026 r.

Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029[48] i *Programie zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego Miasta Rybnika na lata 2022-2026*[49].

Część Strategii odnosząca się do bezpieczeństwa dzieci i młodzieży została opracowana na podstawie badań ankietowych wśród uczniów dotyczących przemocy rówieśniczej, której wyniki zostały zaprezentowane w punkcie 5 niniejszego wystąpienia; w Strategii tylko w ramach jednego działania odniesiono się, choć nie w sposób bezpośredni, do problemu przemocy rówieśniczej, tzn. *realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy domowej, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy, w celu podniesienia umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrostu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy*.
Dla wyznaczonych w Strategii działań zostały określone m.in. następujące rezultaty oraz wskaźniki realizacji działań: rezultat - podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów oraz wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy (wskaźniki realizacji zadania: liczba zorganizowanych warsztatów oraz liczba uczniów biorących w nich udział); rezultat: poszerzenie kompetencji wychowawczych oraz wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy (wskaźnik realizacji działania: liczba zorganizowanych działań informacyjno-edukacyjnych oraz rodziców w nich uczestniczących).

W Strategii (w zestawieniu pn. *Wskaźniki monitorowania służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych)* nie wskazano wskaźników monitorujących dla celu operacyjnego nr 2 dla trzech działań ujętych pod wspólna nazwą *Działalność profilaktyczna*, *zwiększająca świadomość społeczną dotyczącą problemu przemocy*, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Pierwsze sprawozdanie z realizacji celów strategicznych w 2025 r. zostało opracowane w marcu 2026 r. i opublikowane w BIP[50]. W opublikowanym opracowaniu nie odniesiono się do realizacji działań w ramach Celu operacyjnego nr 2 w ramach Celu strategicznego nr 4.

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że brak odniesienia w opracowaniu do realizacji założeń Celu operacyjnego nr 2 był konsekwencją nieokreślenia wskaźników monitoringowych dla tego celu. Wskazał jednak, że w 2026 r. pierwszy raz od przyjęcia Strategii gromadzono dane i informacje w zakresie realizacji jej założeń. W związku z tym zwrócono się do realizatorów Strategii o przesłanie danych za 2025 r. Z przekazanych informacji wynikało, że w 2025 r., w ramach realizacji założeń Celu operacyjnego nr 2 przeprowadzono łącznie 739 działań, w których udział wzięły łącznie 11 844 osoby[51]. Zastępca dodał: „Dla celów porównawczych w perspektywie czasowej Strategii przyjęto założenie, że w przypadku wskaźników, które nie zostały zwymiarowane, 2025 r. jest rokiem bazowym. Informacja dotycząca tych wskaźników za 2025 r zostanie uwzględniona w dokumencie przedstawiającym wyniki monitoringu Strategii za rok 2026 oraz za lata kolejne".

(akta kontroli str. 233-235, 503-534, 537-543)

W *Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029* określono w ramach Celu 4, działanie 6 *Szkolenia podnoszące*

---

[48] Przyjęty Uchwałą Rady Miasta Rybnika Nr 336/XIX/2025 z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029. Link do dokumentu: https://bip.um.rybnik.eu/Default.aspx?Page=247&Id=15774

[49] Przyjęty Uchwałą Rady Miasta Rybnika Nr 793/XLVII/2022 z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego Miasta Rybnika na lata 2022-2026. Link do dokumentu: https://bip.um.rybnik.eu/Default.aspx?Page=247&Id=14554

[50] Link do opracowania: https://bip.um.rybnik.eu/Default.aspx?Page=59&Id=103123

[51] W ramach realizacji poszczególnych działań uzyskano następujące rezultaty: 1) Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy domowej: 16 działań - 3 458 liczba osób objętych tymi działaniami, 2) Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy domowej, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy: 225 – 3 249 oraz 3) Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy: 5 137 – 498.

kompetencje nauczycieli w skutecznym zarządzaniu/kierowaniu pracą uczniów na lekcji, rozwijaniu umiejętności psychospołecznych uczniów, programów zapobiegających wypaleniu zawodowemu nauczycieli oraz w zakresie lepszego reagowania na objawy przemocy rówieśniczej. Dla tego działania zostały określone następujące wskaźniki: liczba szkoleń, liczba nauczycieli korzystających ze szkoleń oraz poniesione wydatki.

Z kolei w *Programie zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego Miasta Rybnika na lata 2022-2026* zawarto propozycje działań profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa w zakresie demoralizacji i przestępczości nieletnich odnoszących się do skutków korzystania z wszelkich używek (dział V pkt a) oraz kierunki działań w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich (dział VI ust. 1). W celu badania efektywności podejmowanych działań określono zadania dla Komendanta Miejskiego Policji w Rybniku w postaci rocznych sprawozdań z działalności (m.in. dane ze statystyki policyjnej) i okresowej ocenie zagrożeń (na podstawie wyników badań ankietowych) oraz roczne sprawozdania innych instytucji i służb działających na rzecz bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 440-443, 475-501)

b) W zakresie profilaktyki, edukacji oraz przekazywania informacji odnoszących się do bezpieczeństwa w zakresie demoralizacji i przestępczości nieletnich w okresie objętym kontrolą w Urzędzie zaplanowano i zrealizowano następujące działania:

– szkolenie dyrektorów rybnickich jednostek oświatowych w zakresie standardów ochrony małoletnich zorganizowane przez Wydział Edukacji 21 lutego 2024 r., po którym do szkół zostały przesłane wzorcowe standardy ochrony;
– akcja prowadzona od października do listopada 2024 r. pn. *Niebieski Kampania – Rybnik przeciwko przemocy!* skierowana do uczniów szkół średnich[52], w ramach której 23 października 2024 r. podpisano Alians przeciwko przemocy sygnowany przez władze Rybnika[53], rybnickich radnych, dyrektorów rybnickich szkół, jednostek kultury, instytucji pomocowych, przedstawicieli policji, sądu, straży miejskie oraz rybnickiego posła na sejm;
– kampania Policji skierowana do uczniów rybnickich szkół pn. *Wyłącz hejt – Włącz szacunek*[54];
– propagowanie w marcu 2025 r. w ramach *Dni Profilaktyki Przemocy* materiałów profilaktycznych w mediach społecznościowych oraz prowadzenie warsztatów dla młodzieży szkół średnich[55];
– organizowane raz w roku szkolnym spotkania szkoleniowe dla dyrektorów prowadzone przez przedstawicieli służb mundurowych (7 listopada 2024 r. oraz 12 lutego 2026 r.).

(akta kontroli str. 21-222, 237-238, 268-285, 333-343, 392-407)

c) W ww. działania profilaktyczne zaangażowane były: rybnickie szkoły (dyrektorzy, pedagodzy, uczniowie), Komenda Miejska Policji oraz Straż Miejska. Organizacja *Niebieskiej Kampanii* była inicjatywą dyrektora Domu Kultury Chwałowice. W organizację tego przedsięwzięcia

[52] Akcja złożona była z następujących działań: przeprowadzenie *Niebieskiej Godziny Wychowawczej* na temat przemocy i sposobów jej zapobiegania, *Niebieski Konkurs Plastyczny* pod hasłem *Przemoc nie ma miejsca w naszym życiu* oraz jednodniowe *Niebieskie Warsztaty Muzyczne* dla chętnych. Finałem akcji był *Niebieski Koncert* zorganizowany 23 października 2024 r. w Teatrze Ziemi Rybnickiej oraz 24 października 2024 r. w Domu Kultury w Rybniku-Chwałowicach. Adres do strony: https://www.rybnik.eu/dla-mieszkancow/aktualnosci/aktualnosc/niebieska-kampania-rybnik-przeciw-przemocy
[53] Adres do strony: https://www.rybnik.eu/dla-mieszkancow/aktualnosci/aktualnosc/niebieski-alians-przeciw-przemocy
[54] Wydział Edukacji pomagał w rozpropagowaniu akcji.
[55] W organizację tych działań zaangażowane były: Młodzieżowa Rada Miasta, Miejska, Powiatowa Biblioteka Publiczna, Komenda Miejska Policji, Fundacja Europejski Instytut Outsourcingu.

włączył się również *Teatr Ziemi Rybnickiej*. W celu nagłośnienia akcji do udziału zaproszono media (Radio90, Gazeta Rybnicka, Rybnik.com.pl, Nowiny.pl, Wyborcza.pl, TVT regionalna stacja tv, TVP info, TVN24, Polsat news). Do podpisania Aliansu przeciwko przemocy zaproszono: posła do Parlamentu Europejskiego, posła na Sejm, Radnych miasta Rybnika, dyrektora Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień *INTEGRUM*, przedstawicieli Sądu w Rybniku, Ośrodka Pomocy Społecznej, prokuratury rejonowej, Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii. W działania związane z *Dniami Profilaktyki Przemocy* zaangażowana była Młodzieżowa Rada Miasta, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Rybniku oraz Fundacja Europejski Instytut Outsourcingu.

(akta kontroli str. 238)

d) Informacje o organizacji i przebiegu działań profilaktycznych odnoszących się do bezpieczeństwa nieletnich w zakresie demoralizacji, przestępczości oraz agresji rówieśniczej były przedstawiane przede wszystkim na stronach internetowych Miasta[56], Gazety Rybnickiej[57] i Dziennika Zachodniego[58], jak również Komendy Miejskiej Policji w Rybniku[59], Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rybniku[60] i Teatru Ziemi Rybnickiej[61]. Z kolei informacje, wywiady i inne przedsięwzięcia związane z *Dniami Profilaktyki Przemocy* Młodzieżowa Rada Miasta zamieściła na swoim profilu facebookowym oraz na stronie Gazety Rybnickiej[62].

(akta kontroli str. 284-285, 333-343)

Stwierdzona nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Strategii nie określono wskaźników monitoringowych służących do oceny stopnia realizacji celów strategicznych dla Celu operacyjnego nr 2.

W ramach Celu strategicznego nr 4 *Intensyfikacja działań wspierających osoby doświadczające przemocy i prowadzenie specjalistycznej pracy z osobami stosującymi przemoc* - określono Cel Operacyjny nr 2 pn. *Działalność profilaktyczna, zwiększająca świadomość społeczną dotyczącą problemu przemocy*. Dla tego celu operacyjnego określono działania wraz z rezultatami i wskaźnikami ich realizacji. W pkt 8 Strategii - części dotyczącej monitorowania pn. *Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych (dane roczne*) - nie określono wskaźników monitoringowych dla działań w ramach Celu operacyjnego nr 2.

(akta kontroli str. 518-520)

---

[56] Linki do informacji: https://www.rybnik.eu/dla-mieszkancow/aktualnosci/aktualnosc/niebieski-alians-przeciw-przemocy oraz https://edukacja.rybnik.eu/niebieska-kampania-rybnik-przeciw-przemocy/

[57] Link do informacji: https://www.rybnicka.eu/aktualnosci/miasto/526-zgloszen-przemocy-domowej-w-Rybniku-w-ubieglym-roku-Podpisano-Alians-przeciw-przemocy/idn:2741 oraz https://www.rybnicka.eu/aktualnosci/miasto/Rybnicka-mlodziez-przeciw-przemocy/idn:3136

[58] Link do informacji: https://dziennikzachodni.pl/niebieski-alians-przeciw-przemocy-pierwszy-jest-rybnik-chodzi-o-zdrowie-psychiczne-i-fizyczne-mlodziezy/gh/c1-18900799/2

[59] Link do informacji: https://rybnik.policja.gov.pl/k22/prewencja/akcje-i-kampanie-spoleczne/397799,Niebieski-Alians-przeciw-przemocy-w-Rybniku.html oraz https://rybnik.policja.gov.pl/k22/informacje/wiadomosci/384886,Za-nami-debata-Wylacz-hejt-Wlacz-szacunek.html

[60] Link do informacji: https://www.biblioteka.rybnik.pl/wylacz-hejt-wlacz-szacunek

[61] Link do informacji: https://www.teatrziemirybnickiej.pl/wydarzenia/niebieska-kampania-rybnik-przeciw-przemocy.html

[62] Link do informacji: https://www.facebook.com/MRMRybnika/videos/-rozpoczynamy-dni-profilaktyki-przemocy-%EF%B8%8Fprzemoc-psychiczna-nie-zostawia-widoczn/1158403085774597/ oraz https://www.rybnicka.eu/aktualnosci/miasto/Mlodziezowi-radni-maja-nowe-pomysly/idn:2955

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że zgodnie z zapisem w rozdziale Strategii dotyczącego monitoringu i ewaluacji *katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów*, a w związku z tym nie ma on charakteru zamkniętego i może być w toku jej realizacji uzupełniany lub modyfikowany, stosownie do dostępnych danych, źródeł informacji oraz potrzeb związanych z oceną realizacji poszczególnych działań. Kontynuując Zastępca stwierdził: „(...) jeżeli w toku monitoringu Strategii zostanie stwierdzona potrzeba wyodrębnienia dodatkowych wskaźników monitoringowych dla Celu operacyjnego nr 2, katalog ten może zostać odpowiednio uzupełniony". Dodał również: „2025 r. był pierwszym rokiem wykonywania założeń Strategii, a 2026 r. jest pierwszym rokiem gromadzenia i opracowywania informacji oraz danych zbieranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Zasadność wyodrębnienia wskaźników monitorowania dla Celu operacyjnego nr 2 w ramach Celu strategicznego nr 4, zostanie przeanalizowana w toku dalszego monitorowania Strategii".

(akta kontroli str. 537-538)

W ocenie NIK, brak określenia wskaźników monitorowania działań przewidzianych do realizacji w ramach Celu operacyjnego nr 2 nie pozwala w pełni ocenić stopnia realizacji celów strategicznych, gdyż w Strategii wśród wskaźników monitoringowych całkowicie pominięto te, które powinny dotyczyć działania do realizacji w ramach Celu 2 - *Działalność profilaktyczna, zwiększająca świadomość dotyczącą problemu przemocy.*

IV. Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wprowadzić do Strategii wskaźniki monitoringowe umożliwiające rzetelne monitorowanie Celu operacyjnego nr 2 w ramach Celu strategicznego nr 4.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Śląskiej Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Katowice, dnia 5 października 2026 r.

Kontroler

Główny specjalista kontroli państwowej

Dariusz Bienek

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Śląska Delegatura w Katowicach

p.o. Dyrektor

Marcin Wesoły

/podpisano elektronicznie/